

Stev. 9.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1910.

Leto II.

Kmetu bo boljše.

Nekdaj so bili kralji iz kmečkega stanu, knezi so si šeli v čast prijati za plug, kmet je bil spoštovan kakor stber države. — Prišli so drugi časi. Vse je drlo v tuje kraje, v tovarne in mesta za dobrim zaslužkom. Na kmetih je začelo delavcev primanjkovati, kmečko delo je bilo zaničevano. »Kmet, ta je zadnji.« — Toda gospodje in delavci niso mogli od vode in zraka živeti. Čim bolj so se polnila mesta, več so potrebovali kruha in mesa. Dolgo so se tolažili z mislijo, da v Ameriki in drugih novih deželah žita in živine ne bo zmanjkalo. Motili so se. Cene žitu in živini so rastle in zdaj se maščuje nad vsemi državami, ki so popred kmetijstvo zanemarile. Angleška je zanemarila kmeta in pustila gospodarstvo propasti. Komaj peti del vsega žita se doma pridelala. Zdaj gredo cene mesu skoraj vsaki dan naprej in cene žitu nocoje pasti. Začelo jih je skrbeti, kam bodo prišli, če bodo šle tako grozne vsote iz dežele.

Zadete so tudi dežele, ki so gojile le enostransko kmetijstvo. Švicarji res dobije na milijone za živino in mlečne izdelke. Toda, kaj to pomaga, ko morajo še več dati za žito, kakor dobijo za živino. Lani so več sto milijonov več izdali za tuje izdelke, kakor so dobili za domače. — Upanje, da se bo letos toliko žita na svetu pridelalo, se ni izpolnilo. Le Kanada ima kljub višji množini njiv za tretjino manj pridelka pšenice, kakor lani. Ravno tako se je na Francoskem za eno petino manj pridelalo. Če je v enem kraju dobra letina, je v drugem slaba. Jesti pa morajo vsi, naj bo hrana tudi draga. Ker se prebivalstvo povsod hitro množi, zato je gotovo, da ne bodo cene živini in žitu v bližnjem času znatno padle. Kmet bo mogel pošteno izhajati in se preživeti, če tudi drugi propadejo. Kmečko delo

bo prišlo zopet v čast, kakor se mu spodobi.

Ni sicer upanja, da bi se izgubljeni sinovi vrnili v domače kraje. Kdor je okusil za dalj časa mestni zrak in »prijetnosti lahkega dela«, se mu več ne ljubi k trdemu kmečkemu delu. Tu je treba delati po 16 ur na dan v najhujši vročini. Gotovo bodo vsled boljših razmer izgubili kmečki sinovi veselje hoditi v tuja mesta in ostali rajši na rodni zemlji. Če bodo imeli doma zadosti denarja in zaslužka, jih ne bo več gralo v tuje. Do tega bo prišlo in mora priti prej ali pozneje. Čim večja bo draginja, katere pa niso krivi kmetje, ampak kupci, tem bolj bodo revni stradalci in tem manj bodo imeli veselja kmečki sinovi po življenju v mestih. Če se enkrat izseljevanje ustavi, bo kmalu zadosti delavcev doma.

Zadnje gospodarske razmere nam tudi kažejo, da je napačno, če se nekatere gospodarske stroke enostransko poživirajo in druge zanemarijajo. Pri nas se vedno in vedno povdarja le reja živine in skrb za travnike. V gospodarskem oziru je pa najboljša ona dežela, ki kolikor mogoče vse doma pridelala, kar potrebuje. Draga je vožnja od drugod. Nastane naj še slaba letina, pa bodo živinorejci brez žita ali poljedelci brez živine, veliki reveži. Za naše razmere torej ne kaže le enostransko živino gojiti. Čim manj je treba kupiti, tem bolje je za kmeta. Ne pozabimo, da dobro obdelana njiva prinese dvakrat, trikrat toliko kakor najboljši travnik v istem obsegu. Pri pazni presoji razmer bo vsak lahko spoznal, da se za izboljšanje poljedelstva premalo zanimamo.

Res je pa, da v zadnjem času čudno hitro napredujemo. Izboljšanje živine, poprava hlevov, nakup gnojil, poskusi za ureditev gosp. in kmetijskega poduka, vse to je pripomoglo, da se kmetovo stanje hitro izboljšuje. Še večje naloge nas čakajo. Na milijone bo treba denarja, da si kmetje izbolj-

šajo gospodarska poslopja, na posodo bo treba vzeti za nakup gnojil. Živino si moramo doma izboljšati s pametnim prikupovanjem tuje krvi.

Ali pa imamo doma zadosti denarja za te velike gospodarske potrebe? Odvisnost od tujih kapitalistov bi znala našemu kmetu postati usodepolna. Da pa moramo denar imeti, je gotovo. Doslej so kmetje denar večinoma doma tiščali, zdaj ga nosijo v hranilnice, ki ga na tujem nalagajo in tujcem pomagajo do gospodarskega napredka. Gotovo se brez velikih denarnih sredstev gospodarsko stanje našega kmeta ne more izboljšati. Prav visokih obresti kmet tudi ne more plačevati. Kje bo pa vzel? Kakor izkazujejo bilance naših hranilnic, imamo v deželi zadosti kmečkega denarja za razvoj našega gospodarstva. Blizu 100 milijonov je v hranilnicah naloženih in izmed teh je skoro večinoma le kmečki denar.

Toda vendar zmanjkuje denarja, kredit se odpoveduje, gospodarstvo ne more naprej. To so žalostni nasledki kratkournega gospodarstva, ki je zaradi praznih visokih misli domači denar drugim dalo, da ga zdaj doma primanjkuje. In ti tujci za nas nimajo srca in komaj čakajo, da nas pustijo. Naš denar mora biti le za nas. Za velika gospodarska dela, ki nas čakajo v bližnji bodočnosti, ko bodo kmetje vedno bolj spoznali svoj lep stan, bomo imeli komaj zadosti sredstev na razpolago. Sveta dolžnost vseh prizadetih krogov mora biti, da se vse gospodarske moči porabijo za povzdigo domačega ljudstva.

Izboljšanje pridelovanja.

Amerikanci so dolgo mislili, da bo njih zemlja tudi brez gnojenja ostala rodovitna. Učenjak Witney in sedanji

tajnik za poljedelstvo, Wilson, ki se rad pobaha, da se je v 12 letih njegovega službovanja povzdignila vrednost ameriških poljedelskih izdelkov od 4417 milijonov dolarjev na 8760 milijonov, uči, da ima zemlja še vedno zadosti redilnih snovi, le vrste pridelkov je treba prav razvrstiti, da ne bo rodovitnost ponehala.

Zdaj se oglašajo vedno glasneje novi učeniki, ki se norčujejo iz stare šole, katera nič ne razume modernega gospodarstva. Ciril Hopkins v Urbani zahteva, da se mora vse one norce spoditi iz služb, ki ničesar ne razumejo. Po njegovih pravih naukih bi se dalo gospodarstvo na sledeči način povzdigniti:

1. Kmetje bi morali najobilnejše izrabiti apnenec, ki se nahaja povsod. Vsled pridelovanja žita ali krmskih rastlin se je zemlji veliko apna odtegnilo, ki se ji mora vrniti. Debela glinasta zemlja se vsled apna zrahlja, peščena se poboljša. Tudi vpliva apno najboljše na razne kemične sestavine in zemeljske kisline. — Tudi pri nas se zelo pozna, da ni več v zemlji zadosti apna. Pričajo se, da v mnogih najbolj rodovitnih krajih ne raste več detelja. To je gotovo dokaz, da apna primanjkuje. Praktični Amerikanci so kar s stroji apnenec prav na drobno zmleli in s tem prahom posuli njive in travnike. Razne kmetijske in strojne zadržke bi v tem lahko prav veliko storile, ker tako moko bi bilo veliko lažje posipati, kakor živo apno, četudi že malo ugašeno. Je tudi živo apno dobro, toda spaka, ko pri posipanju tako v obeh peče, da se vsak boji. — Škoda je tudi obilnega cestnega prahu, ki ga navadno voda sabo odpelje. Ko bi pobrali ves prah na cestah, bi imeli ceste, da bi bilo veselje, in polje najboljše pognojeno.

Prav dobro apneno gnojilo je tudi lapor, še boljši mavec ali gips.

2. Samo apno ne zadostuje za razvoj rastlin. Potreben je še dušik, fosforova kislina in kalij. Če le ena teh reči manjka, se ne more doseči zadostni pridelok. Tu je ravno tako kakor pri živalih. Če bo dajala gospodinja prašiču še toliko repe, ne bo nikdar debel; če bo dobival samo moko, mu samo ta hrana gotovo ne bo prijala.

Hopkins torej pravi, da se mora nadomestiti zemlji fosforova kislina, ki se ji odvzame s pridelovanjem žita ali prodajo živine, ki gre v druge kraje. — Illevski gnoj ima primeroma malo fosforove kisline, ki se tako lepo pozna na temni pesi ali turšici. Kjer boš videl slabotne rastline s svetlo barvo, kakor bi imele jetiko, je to gotovo dokaz, da jim manjka fosforove kisline.

Da se zemlja z njo založi, jo gnojimo s Tomaževo žlindro ali pa s superfosfatom. Napačno je, da se na nekaterih krajih gnoji travnikom le z gnojnicco, ravno tako napačno, da se gnoj s superfosfatom le pesi in ajdi. Vse rastline potrebujejo fosforno kislino, zato naj se vsem z njo pognoji.

10'

Ni se izlepa bati, da bi kje preveč gnojili z žlindro ali superfosfati. Ravno letos so se dosegli s tem gnojenjem tako lepi uspehi, da je imel vsak prav obilo stroške povrnjene.

3. Kjer ima zemlja dosti apna in fosforove kisline v sebi, more dati najobilnejši pridelek, ker dušik, ki je tretje glavno gnojilo, se lahko dobi. Dušik se nahaja v zraku, ki ima v sebi 79 odstotkov tega prekoristnega gnojila. Kemiki se zdaj na vse načine trudijo, da bi napravili kako orodje, ki bi ločilo dušik v zraku in ga v zemljo spravilo kakor vodo. Dokler se ta velika iznajdba ne posreči, moramo rabiti druge pripomočke. Veliko se porabi v ta namen čiljskega solitra in žveplenokislega amonjaka. Na sto milijonov izdajo kmetje za to gnojilo, ki se tako blizu v zraku nahaja. — Katerim pa kronmanjka, si pomagajo z gnojnicco, katero love v gnojnih jamah.

Doslej je pri nas za dušikovo pomnožitev skoro neznano gnojenje z zelenimi rastlinami. Učenjaki so dokazali, da žito, pesa, krompir in druge rastline navadno izrabijo dušik, ki je v zemlji. Nasprotno ga detelja, grašica, vovčji zob, leča in stročnice naravnost iz zraka srkajo. Ker se mora s pametnim gnojenjem zemlji vse povrniti, kar se ji je odvzelo s pridelki, je jasno, da je po rastlinah prve vrste v zemlji vedno manj dušika, ki ga je treba na kak način nadomestiti. Po krompirju, po pesi bo detelja dobro rastla. Nasprotno pa detelji škoduje gnojnica, ker dušik, ki ga ima gnojnica v sebi, detelja sama dobiva iz zraka. Vsak kmet pa tudi vé, kako lepa je pesa ali krompir po detelji, ker je v zemlji dosti dušika. — Izpoznali so na ta način, da je gnojenje z zelenjem najboljši gnoj za dušik. Nasejali so torej detelje ali še boljše grašice in vovčjega zoba ter takrat, ko je dobro zrastle, vse podorali. Bral sem o neki nemški vasi, kjer so imeli pusto in nerodovito zemljo, da so ubogi kmetje le z veliko težavo izhajali. Začeli so gnojiti z zelenjem. Zdaj je prejšnja pušča pravi vrt. Posebno za kraje, ki so vsled dolgotrajnega obdelovanja že opešali, bi bilo zeleno gnojenje prav uspešno.

Seveda se bo marsikomu zdelo škoda lepe trave, ko dobre krme le prerado manjka. Toda razumen gospodar gleda le na cilj, katerega mora doseči. Razen imenovanih se tudi bob, grah in seradela podoravajo. Nekateri gospodinjje so kumaram z nabranim plevelom dobro pognojile in se kar čudile, da so tako zrastle. Glejte, to je zeleno gnojenje. Na vsak način naj bi razumni gospodarji poskusili. Gotovo bi bilo ceneje, kakor drago plačevati čiljski soliter ali žveplenokisli amonjak.

Po teh načelih se torej ravnaajo novi ameriški učenjaki. Da bi pa dobili popolno gotovost v tem važnem vprašanju, so poprašali prve učenjake in najboljše kmetijske šole na svetu, kjer je poljedelstvo na prav visoki stopinji,

iz katerih vzrokov se je pri njih povzdignilo kmetijstvo.

Iz Holandske, ki leži med Francosko in Nemčijo, Angleški nasproti, je prišel odgovor, da je tam v prvi vrsti vplivala poraba umetnih gnojil in najboljše semena. Tam na Holandskem imajo najbolj mlečne krave in lepe prašiče, da že nekaj velja beseda te umnih kmetovalcev. Njih beseda njih razlaga torej gotovo nekaj velja.

Iz Angleškega, kjer imajo v Rotterdamskem svetovno znano preizkuševališče, so povedali, da se je množina pridelkov v prvi vrsti povzdignila vsled porabe umetnih gnojil.

Vsi drugi učenjaki iz Nemčije in Francoske so ravno tako povdarjali porabo umetnih gnojil, dobro izbiro semen in pravo vrsto zaporednih rastlin.

Amerikanci so prišli po teh raziskovanjih prav do dolarskega zaključka. Veliki list so pisali, da je čudno, kako morejo biti pametni Amerikanci tako neumni, da vsako leto izvozijo fosfatov za smešno ceno pet milijonov dolarjev v Evropo in druge kraje, ko bi to porabili za domačo zemljo, bi se zaslužila lahko s tem gnojiлом milijarda, to je tisoč milijonov dolarjev. To pa vsak Janki, kakor pravijo Amerikancem, dobro razume, da je 1000 več kakor 5. Sklepajo torej svoja razmišljanja s pozivom: »Ljudje božji, rabite fosfor, rabite kali, rabite apno, rabite dušik!« —

Ti ubogi ratar bi tudi rad imel polne žitnice, dobro in lepo živino, dehele prašiče, pa dosti denarcev. To so tista nebesa, s katerimi so naši ljudje za ta čas, ko so na svetu, čisto zadovoljni. Večjih želja nimajo.

Prijatelj, rabi apno, nabiraj prah in smet, nasuj živega apna na polje in travnike, ne izgubi kapljice gnojnice, pa boš videl, da bo kmalu boljše.

Rabi dušik! Gnojna jama je pravi zaklad novih dohodkov. Če je ni za njive zadosti, nasej graha in grašice. Ne boj se vovčjega zoba, saj te ne bo oklal, ter podori vse to zeleno.

Kupi vsako leto precej fosforne kisline v žlindri ali superfosfati ali v kostni moki. Denar se bo trikrat povrnil.

Rabi tudi kali. Posuj pepela po njivah in travnikih. Če tega nimaš zadosti, kupi kalijsve soli ali kajnita. Ne pozabi, da morajo biti vse štiri vrste na tvojem svetu, da bo pridelek res obilen. Saj še enkrat toliko bo lahko vsak posej meten gospodar pridelal.

Kmetijska šola na Grmu

Z novourejeno kmetijsko šolo na Grmu so se strokovni izobražbi naših kmetijskih mladeničev odprla vrata. Sedaj se ne more nihče več izgovarjati, da se šola premalo ozira na potrebe raznih naših krajev. Pogoji so lanja so tako ugodni, da obiskujejo šolo

lo lahko Dolenjci in Notranjci iz vinorodnih krajev kakor tudi Gorenjci in drugi deželani iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Za vse je skrbnjeno. Za kmetijske sinove iz vinorodnih krajev se je vpeljala letna šola, za vse druge pa zimska šola, tako da ustreza s to svojo uredbo vsem potrebam kranjskih gospodarjev.

Najvažnejši korak za napredek strokovne izobrazbe našega ljudstva se je napravil s tem, da se je vpeljala zimska šola.

Veliko kmetijskih mladeničev, ki so pouka nujno potrebni, pohaja po zimi doma. Koliko zatega časa se izgubi s tem za stanovsko izobrazbo! Vsem tem mladeničem je treba strokovnega pouka, da se pripravijo za svoj poklic! Vsem tem se nudi sedaj na Grmu zlata prilika, da se praktično izuče v živinoreji, v prešičjereji, v mlekarstvu, v porabi in pripravi raznih krmil, v ravnanju z gnojem, v napravi gnojišč, v porabi umetnih gnojil, v zboljšanju hlevov, v perutninarstvu itd. itd. Saj je zimski čas najugodnejši čas, da se učenci praktično vadijo v vseh teh stvarih.

Kmetijska šola na Grmu bi morala biti odslej naprej polna zimskih učencev in samih sinov, ki so namenjeni za dom. Prednosti zimskega šolanja so namreč dandanes tako velike, da bi jih ne smel prezreti noben gospodar, komur je količkaj na tem, da se sin nekoliko bolj izuči in bolj pripravi za kmetijski stan, kakor se je sam pripravil. Ne le da traja ta pouk po zimi, torej v času, ko je najlepša prilika za pouk kmetijske mladine in ko se kmetijski sin najlažje odtrga od domačega dela, ampak zimska šola je tudi najcenejša. Zimska šola traja dve zimi po pet mesecev, od novembra do konca marca, skupaj torej 10 mesecev. Če ima pa mladenič zadosti predizobrazbe, se lahko sprejme v drugi tečaj zimske šole tako, da traja ves pouk le 5 mesecev.

Velika ugodnost je pa tudi to, da je za obisk te šole določenih 20 štipendij po 150 K za tečaj.

Vpeljala se je tudi letna šola s tem namenom, da se učenci praktično poučujejo posebno v obdelovanju vinogradov, v kletarstvu, v sadjarstvu in v uporabi sadja. Ta letna šola se prične tudi z mesecem novembrom in obstoji iz dveh tečajev, iz zimskega in poletnega. Zimski tečaj trpi do konca marca (kakor zimska šola), poletni tečaj pa traja od aprila do konca oktobra z enomesečnimi počitnicami meseca julija, tako, da traja letna šola vsega skupaj enajst mesecev. Ta šola je namenjena za sinove iz vinorodnih krajev naše dežele. Njena ugodnost se kaže tudi v tem, da trpi samo eno leto in da so stroški šolanja vsled tega izdatno nižji. Ker traja samo eno leto, se naši posestniki veliko lažje odločijo poslati svojega sina v njo, kakor prej, ko je trpela dve leti.

Kdor bi pa hotel svojega sina, ki ga je vpisal v letno šolo, izobraziti tudi še v praktični živinoreji, v mlekar-

stvu, v prešičjereji, v travništvu itd., ga lahko vpiše še v drugi tečaj šole, da se tam pouči še v teh predmetih. Tako ostane sin poldrugo leto na kmetijski šoli in dovrši pouk v vseh potrebnih kmetijskih strokah. Tudi za to šolo je ustanovljenih 10 štipendij, ki znašajo po 300 K na leto.

Kdor ima ukaželjnega sina, ki ga je namenil za dom in ga želi šolati na Grmu, naj se oglasi in naj priloži prošnji rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo, spričevalo o lepem vedenju in izjavo, da se zavežejo stariši plačevati stroške šolanja. Za štipendije je prositi do 15. septembra t. l.

Rovti.

V planinskih krajih se je v zadnjih desetletjih zelo zmanjšalo število živine. Popred so imeli boljši posestniki 10 do 15 lepih krav, zdaj imajo še 5 do 7 žalostnih repov. Bohinjske sirarnice imajo za polovico manj mleka, kakor pred tridesetimi leti. Če vprašas po vzroku, ti bodo povedali, da so krave odprodali. Prodali so jih pa, ker jih niso mogli rediti. V sedanjem času se je z izboljšanjem gospodarstva povsod tudi pomnožilo pridelovanje krme. Le v naših planinskih krajih gre vedno bolj nazaj.

Planinske vasi obdajajo lepi zeleni pasovi rovtov, t. j. planinskih travnikov, ki se med visokimi gozdi vijejo prav do vrhov visokih gora, navadno eno do tri ure od doma. Koncem julija ali začetkom avgusta se spravi vse v rovt, kar leze in gre. Večina hiš je zaprtih. Krave in prašiči so v planinah, za pute skrbi kaka stara sosedka, vse drugo gre na sečo v rovt. Toda ti ubogi rovti izplačajo komaj trud. Cel dan sekajo junaki redko travo, ki res lepo diši, toda malo da sena, komaj 4 stote na oral po najslabših krajih; in še to ni veliko boljše kakor slama, dasiravno mislijo gospodarji, da bi skoro angeli morali uživati to dobro mrvo. Trud se ne izplača več. Rovte so začeli opuščati, razno grmičevje jih je prepreglo, svet ne prinaša skoro nobenega dohodka.

Za izboljšanje planin bo vlada porabila veliko vsoto. Naši agrarci pravijo, da bo le za kranjske planine šlo 1 milijon kron. Toda planine brez izboljšanja rovtov ne bodo ustavile propada živinoreje v planinskih krajih.

Še bolj žalostno je, da so se prav v zadnjem času v okolici rovtov gozdi skoro uničili in zdaj odnašajo tudi naliivi rodovitno zemljo, da bodo nazadnje ostale same pečine. Dotični gospodarji, ki so sami v teh razmerah zrastle, ne čutijo velike hibe v gospodarstvu in si niti ne želijo izboljšanja. Le starejši možje pripovedujejo, kako je nekdanje rastlo in kako živino in koliko mleka so imeli popred.

Rovti so nastali vsled gospodarskih razmer prejšnjih časov. Vsi rovti

in vse planine so posekani gozdi. Prav do nižave so segali mogočni gozdi. Ljudje so v nižavah sejali žito, ob gozdih pasli živino, na skrivaj streljali divjačino, katere je bilo takrat povsod silno veliko. Po sporočilu starih zapisnikov so že takrat radi pili, peli in plesali. — Saj pravi sin planin mora biti vesel.

Polja je bilo malo. Od daljnih krajev so morali na tovorih spraviti žito v vas. Kako bi ga mogli z vozom pripeljati, ko cest še ni bilo. Še zdaj kažejo v Stengah staro bohinjsko cesto, ki je bila k večjemu še za take tovore. Pot čez Bačo je bila še malo slabša. Enako je bilo v sevški dolini in z dolino ob Savi. Še pripovedujejo stari možje, kako je bil nekdanje kruh redek in so otroci z veseljem ovenjak otepali, če so ga le dobili. Ker je bilo pa dosti mleka, skute in mesa so ljudje vendar krepki ostali, ko jim ni še žganje zastrupljalo najboljše moči.

Ko se je ljudstvo pomnožilo, je bilo treba vedno več hrane. Da ne bi bili prisiljeni kupovati, so porabili doma vsako ped ravne zemlje, ki ni bila močvirna, za polje. Ker je bilo tudi za živino treba dobiti krme, so ob vasi posekali gozd in sekali na najbolj pripravnem kraju prav do vrha. Les ni imel takrat nobene veljave. Doma ga niso dosti rabili, prodati ga niso mogli. Kar so nasekali, so večinoma kar na mestu zažgali. Odtod ime rovti ali rovt, kraj, kjer so les izsekali, šore požgali in napravili planinske travnike. Skoro povsod se v takih krajih še zdaj poznajo razne vdrtine, srednje globoke jame, kjer so nekdanje stala drevesa. — Če je kazalo, so na pripravnem kraju tudi zelo visoko posekali gozd ter napravili za živino pašnik ali rovt za sečo. Zato imamo zdaj rovt, ki se morejo le z derezami kositi. Če pride eden, ki ni vajen gori, se bo moral po vseh štirih plaziti, da bo prišel naprej in odnesel zdrave kosti. Sam sem enkrat zašel v tak blaženi rovt, in se še danes čudim, da sem živ ostal.

Začetkom je bila to zelo rodovitna zemlja. Listje dreves je tisočletja tam gnjilo. Pepel posekanih debel je bil raztresen po rovtih. Rastlo je stoletja vedno lepo, kmetje so bili veseli dobrega pridelka in vsako leto je bil praznik, kadar so gnali krave v planino ali šli na sečo v rovt. Takrat vsem gorjancem kri zavre in čuti, da je še vedno sin na planinah doma. Nikdar ni tako vesel, kakor v svojem rovtu, četudi cel dan seka. Ženski napuh se mora takrat tudi pokazati. Dekliči so skoro praznični gori.

Naj bo kupček še tako velik, naza nje ga zmanjša, če se vedno le jemlje in ničesar zraven ne pridene. Dobro zemlja je dajala obilo svoje redilne snovi, toda kmet je imel le koso za svojo največjo dobrotnico. Vedno je le jemal in ničesar dal ubogi zemlji, ki nikdar ni videla gnoja. Dajala je, vse dajala, dokler ni bila izmolzena in ljudje so začeli tožiti: »Slabi časi, zemlja nič več ne rodi«.

Med tem so se gospodarske razmere tudi popolnoma spremenile. Žita pridelajo na milijone centov v rodovitnih ravninah in ga po ladjah iz vseh krajev sveta vozijo skupaj v kraje, kjer ga primanjkuje. Popred, ko je imel denar petkrat večjo veljavo, kakor zdaj, so plačevali en mernik pšenice po 3 do 4 gld., zdaj ko so izvanredno visoke cene žita, velja pa en mernik pšenice okoli 6 kron. Živina pred 150 leti ni imela skoro nobene cene. Lepega vola si dobil za 10 gld., lesa pa prodali ni bilo mogoče. Le oglje so kuhali za kovače. Zdaj ima živina ceno, kakor komaj kdaj popred. Gotovo je tudi, da cena živini ne bo in ne more posebno pasti. Ljudje preveč radi jedo meso in imajo po mestih predobre zaslužke, da bi se bilo tega bati. Gotovo je torej, da bo v mrzlih planinskih krajih, ki so za žito prav neugodni, vedno bolj kazalo rediti živino, kakor sejati žito. Prišlo je pa zraven še nekaj drugega. Lesa zmanjkuje, cena mu vedno raste. Naši ljudje so sekali kakor divji, ko so mogli po nizki ceni prodati les iz zapuščine očetov. Zdaj so gozdi večinoma izsekani, rovti zapuščeni, polje pa ne more samo rediti vseh ljudi.

Ker so se razmere spremenile, moramo tudi mi spremeniti svoje gospodarstvo, da bomo iz tega, kar imamo in kar moremo največ dobiti. — Če so rovti res postali tako nerodovitni, da se gospodarju več trud seče ne izplača, naj jih pusti. To velja posebno za tiste, ki so zelo oddaljeni in na težavnih krajih. Toda vendar je škoda v sedanjih časih, ko gre kmetu bolj trda, le peč zemlje pustiti brez porabe. Če so očetje ta svet izsekali zaradi gospodarstva, se mora zdaj zaradi spremenjenih razmer ravno zaradi gospodarstva zopet pogozditi. Kako lahko bi se to doseglo? Na tisoče malih smrek raste po gozdih, ki se bodo polagoma od višjega drevja vdušile ali bodo le drugim v napotju. — Zakaj ne bi nasadili teh mladik na zapuščene rovti? Če se ti ne ljubi doma izkopavati, jih lahko dobiš po nizki ceni tudi od drugod. Malo boš imel truda, sad bo trajen. Tvoji otroci bodo imeli veselje in lepe dohodke od tvojega dela. Napravil si važno narodno delo, ker se s tem domačo zemljo varuje pred opustošenjem.

Kar je boljših rovtov, naj se izboljšajo in uredijo. Ako ni drugega gnoja, naj se gori izvozi umetni gnoj. Mnogi so poskusili z žlindro in kajnitom. Sami so mi pravili, da so vsled gnojenja spravili trikrat toliko mrve. Nevarnost je le, če pridejo hudi nalivi in potem vse gnojilo odplavijo. Morebiti bi še bolj kazalo spomladi poskusiti s superfosfatom in kalijevo soljo po kakšnem dežju in še mokri zemlji. V nižavi smo dosegli ravno s superfosfatom še lepše uspehe.

Navadno se vsi rovti enkrat pokose in potem jeseni popasejo. Tu sta pa dve glavni napaki, da se rovti ne izboljšajo. Živina se pase vse vkrižem, boljše travo živina pomuli, potem pa leta okoli, dokler sneg ne zapade. Kjer

je od prejšnjih let blato ostalo, je pogljal prav bujno plevel. Tega se živina nikdar ne dotakne. Poskusiti bo treba živino bolj skupaj pasti in ji za pašo ograditi le mali prostor, da bo prisiljena vse pobrati, tudi plevel, ki se s tem najlažje zatare. Prav dobro bi bilo krave privezati na vrvice, katera se pritrdi na kol, ki se zabije v zemljo, kakor delajo na polju ob jesenski paši doma. Krava bi okoli sebe vse popasla.

Odpadke morajo pastirji razgrebati. Ti pastirji ali majerce so veseli lepega življenja. Pojejo in vriskajo, da jih je veselje poslušati, da bi pa storili to gospodarsko dolžnost, jim še na misel ne pride. Zato mora gospodar, ko pride po maslo in skuto ali prinese gori kešt, sam urediti delo tem preveč svobodnim ljudem. Odpadki se sproti dobro razgrabiijo, kar je menda najlažje delo na svetu, in travna ruša postane vedno lepša in močnejša.

Na tisoče oral je vsako leto bolj zapuščenih. Hudourniki nam odnašajo rodovitno zemljo, zaradi izsekanih gozdov je nevarnost vedno večja. Treba bo hiteti. Rovti, ki slabo rode, naj se vsi pogozdijo, dobri naj se z umnim gospodarstvom kolikor mogoče izboljšajo.

Hranite krmo!

Po vsej srednji Evropi je bilo letos toliko sena, kakor ga še nikdar ne pomnijo. Na Nemškem jim je že za seno prostora zmanjkalo, ko je otava še na travnikih. Čisto naravno je torej, če kmetje nočejo živine prodajati, ko vidijo, da jo bodo lahko doma prerediti.

Lani in predlanskim je krme manjkalo. Kmet je moral v škodo prodati tudi najboljše živino iz hleva, ker je ni mogel krmiti. Število živine se je zmanjšalo. Letos se hoče vse nadomestiti. Kar se je lani preveč prodalo, se mora letos nadomestiti. Ker je pa letos krme čez navado, hočejo kmetje tudi zato imeti živino doma, da se krma porabi. Iz tega vzroka redijo letos kmetje teleta večinoma doma in tudi druge živine ne marajo veliko prodati. — Dasi ravno je živina za tretjino dražja, kakor lani, ne dajo kmetje živine od hiše. Letos se je za 13 milijonov manj živine izvozilo iz Avstrije v prvem polletju, kakor lani, četudi je cena višja. Na Dunaju vsaki dan vpijejo, naj vse meje odpravijo in carine od uvoza več ne pobirajo, d. bodo ljudje tako dobili ceneje meso. Toda finančni minister, ki dobiva od carine na živino okoli devet milijonov kron na leto, se boji, da bi iz enega poizkusa ne nastala navada. Kadar bi hotel zopet carino vpeljati, bi vedno začeli po mestih kričati, kakšni reveži da so. Meso se draži povsod, tudi na Angleškem, kjer nimajo nobene carine. Sicer pa pojedjo še mestni delavci gotovo trikrat toliko mesa kakor na kmetih. Na Dunaju ga pride na eno glavo povprečno 76 kilogramov, ko ga kmet še vsako nedeljo nima.

Ko bi se začeli kmetje pritoževati, da je naše železo predrago, stroji predragi in drugi izdelki tovarn in se morajo meje odpreti, bi jih imeli za izdajavce in norce.

Veseliti se torej moramo, da bo minister v tem boju za kmetovo korist gotovo stanovitven ostal.

Važen pomislek pa vendar vstane, če se prav resno prevdari stanje živine. Letos bodo pustili toliko živine čez zimo, kolikor se je upajo prerediti. Kaj pa, če bo drugo leto zopet slabo leto za krmo? Za eno debelo kravo pride navadno več suhih. Pri vinu se je prerokovalo, da ne bo nikdar več prejšnje cene. Letos bi imelo vino ceno, kakor nobenkrat v zadnjih letih. Gotovo ne bodo cene živini pred prihodnjo svečnico znatno nazadovale. Skoro gotovo je tudi, da prihodnje leto ne bo več toliko krme, kakor je je letos. Potem bodo kmetje zopet silili z živino naprej za vsako ceno, ker je ne bodo mogli prerediti. Ali bi ne bilo pametno, ko bi letos odprodali živino, katero lahko oddamo brez škode, če tudi nekaj sena ali slame ostane? Seno ohrani svojo vrednost. Letos se živina proda, drugo leto ali pozneje bi imeli nekaj sena pripravljenega za vsak slučaj, da ne bo treba živine v izgubo prodajati. Če je tudi veliko krme, naj se vendar pazi na vsako bilko. Izrabite pašo, izrabite plevel, tudi turščino slamo, ker vse še prav pride. Marsikateri si res misli: »Letos ne bomo tako po beraško, ker nam ni treba.« — E, ne po beraško, temveč le po pameti je treba gospodarstvo uravnati, da se ne bo zgodilo tudi pri nas po starem pregovoru: Enkrat z betom, drugič s pesom.

Blisk in strela.

Vsako leto trešči po raznih krajih v hiše. Pogosto pogorijo vsled take nesreče cele vasi in mnogo ljudi najde naglo smrt. Ravno v zadnjem času smo imeli nekaj prav groznih nesreč. Prav dobro bi bilo, ko bi kaj bolj natančno vedeli, kako se je treba varovati te grozne nesreče. Kar se je doma zgodilo, ljudje nekaj let pomnijo, toda splošnih skušenj nobeden ne zapisuje.

V Šlesvik-Holštajnu so skozi 33 let prav natančno zapisali vsako tako nesrečo in zdaj drugim v nauk in svarilo dali natisniti svoje izkušnje.

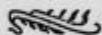
Skušnja je torej dokazala, da je v krajih, ki imajo v okolici veliko gozda, nevarnost bliska in treska veliko manjša. Čim bolj se gozdi izsekujejo, tem večkrat treska.

Na milijon zavarovanih poslopij je treščilo 362krat. Na mesto je prišlo pri istem številu poslopij 206 treskov, na deželi po kmetih pa 425, kar se dá prav lahko razlagati. Po kmetih so hiše raztresene in obsegajo veliko večji okoliš, kakor v mestih. Njiva ne bo bliska nasovlekl. Treščilo bo v drevo ali v hišo.

Prav zanimiva je tudi skušnja, v kaka poslopja najrajše trešči. Treščilo je 1489krat v poslopja z mehko streho in le 90krat v poslopja s trdo streho. Pri nas opazujemo ravno to. Le redko-kedaj udari strela v hiše, ki so krite z opoko, razen zvonikov, ki so tako najbolj nevarnosti izpostavljeni.

Največkrat je treščilo meseca julija, in sicer v zadnjih dneh. Skoro nič slučajev se ni pripetilo zjutraj, temveč večinoma popoldne od 4. do 5 ure. V 15 letih je treščilo 239krat v drevesa in sicer 109krat v jagnje, 26krat v hrast, 23krat v lipo itd. Vidimo, da je jagnje najbolj nevarno drevo za strela in ne hrast, kakor se navadno misli. 408krat je strela udarila v dimnik, vendar pravijo, da dimniki ne vlečejo posebno strele nase. V hišah je zadela strela 290 oseb, ubila jih je le 19. Na prostem jih je zadela 22, ubila 11. Vidimo, da je strela na prostem veliko bolj nevarna. Zato postane tudi srčnega kar groza ob hudi uri na polju. Otroci in ženske se hitro križajo in bežijo domu. V poslopjih izgubi strela svojo glavno moč, da ne more več take škode napraviti.

Izkazalo se je tudi, da vsak strelovod, če je tud slab, vendar koristi. Dobro bi bilo, ko bi napravili strelovod pri vsaki hiši.

Oglje za pitanje perutnine.

Umni prešičorejci že dolgo dajejo prešičem pogosto oglja v krmu. Pravi jo, da se od tega prav lepo razvijejo. Drugim se je zdelo to neumno, ker oglje nima nobene redivne vrednosti. Na Angleškem so začeli oglje rabiti za uspešno rejo perutnine. Mnogi niso verjeli, toda v zadnjem času se je to tako dokazalo, da ni mogoče več dvomiti.

Neki H. Geurcy je vzel iz velike jate 18 rac, ki so bile šest tednov stare in skoro enake v teži. Teh 18 rac je razdelil v tri dele. Prvih 6 rac je tehtalo skupno 686 kg, drugi in tretji del pa skupno po 680 kg. V prvem delu so bile torej od začetka najlepše živali. Začel jih je pitati ter dajal vsem jednako hrano in prav natančno jednako množino. Ta hrana nam obenem kaže, kako drugod perutnino pitajo. Kuhani krompir, ječmenova moka in oves je skupaj zmesil v posnetem mleku v redko kašo. To kašo je dajal racam skozi štiri tedne. Le nazadnje jim je še priboljšal z mesnimi odpadki. Na dan je dal mesnih odpadkov 6 živalim 168 gramov ali šesti del kilograma.

Drugemu oddelku je priložil oglja od lesa v kosih kolikor so hotele, tretjemu ga je primešal za peti del vse hrane kar v posodo. To oglje je bilo prav na drobno stolčeno.

Čez štiri tedne pitanja je imel prvi, začetkom najlepši oddetek, 1043 kg, se je torej izredil s pitanjem brez oglja za 357 kg ali pri kosu za 059 kg, dobrega pol kilograma.

Drugi oddetek je dobival zraven piče oglje v kosih. Čez štiri tedne je tehtal 1230 kg, se je zredil za 550 kg, pri vsakem kosu za 092 kg, ali pri vseh 2 kg in pol več, kakor prvi, vsled primeši oglja. Tretji oddetek je dobival dobro zmleto oglje v kaši. Zredil se je za 584 kg, ali na komad za 097 kg, skoro za eno kilo.

Da bi se popolnoma prepričal o resničnosti tega dokaza, je poskusil še z gosmi. Vzel je 18 mladih gosi in jih razdelil tudi v tri dele. Prvi je tehtal od začetka 2286 kg, drugi 2251 kg, tretji 2274 kg. Vidimo, da je bil tudi zdaj prvi najboljši. Pital jih je čisto jednako, kakor popred race ter dajal drugemu delu oglje v kosih, tretjemu oglje dobro zmleto.

Čez štiri tedne je imel prvi oddetek 2682 kg, se je zredil za 414 kg, ali pri živali za 069 kg, drugi je tehtal 2970 kg, se je zredil za 720 kg, ali pri živali za 120 kg, tretji oddetek je tehtal 3026 kg, se je zredil za 752 kg, ali pri živali za 125 kg.

Iz tega vidimo, da je pitanje z ogljem skoro še enkrat boljše, kakor navadno, naj se še tako dobro in natančno izvrši. Če so se zadnje živali za 3 kilograme in pol več zredile kakor prve, so bile gotovo najmanj vsaka za 2 kroni več vredne, kakor prve. Saj se dobro rejena žival tudi dobro plača. Torej v štirih tednih se more pri šestih živalih 12 kron več dobiti s pomočjo nedolžnega oglja, ki pri nas nima skoro nobene vrednosti.

Naše gospodinje prodajo vsako leto na stotisoče put, piščancev, kapunov, petelinov, rac in gosi. Toda večji domači in posebni tuji hoteli se pritožujejo, da lepo izpitane perutnine ni dobiti iz naših krajev. Čudno! Imamo žito, mleko in tudi obilo oglja. Malokje se dá lažje zaslužiti. Čemu bi ta dobri zaslužek tujcem prepuščali, ki najprej našo perutnino doma izpitajo in jo potem z lepim dobičkom naprej prodajo. Katera hoče piščance ali drugo perutnino prodati, naj jo vselej prav dobro doma izpita in rabi vsaj za poskušnjo tudi oglje. Saj naše pute nimajo drugačnega želodeca, kakor na Angleškem. Kazalo bo pa vsej perutnini dajati oglje, četudi le v mali množini.

Zakaj bi pa še pri prešičih ne poskusili? Dobre gospodinje so že davno poskusile in povsod dosegle prav lepe uspehe. Angleži pravijo, da ohrani oglje živali pri zdravju, da vsled tega hrano lažje izrabijo, kar je prav verjetno.

Veronike.

II.

Čudovita so dela ljubezni, ki jih je napravilo krščansko usmiljenje. Leta 1888. je umrl don Bosko, ki je ustanovil po celem svetu zavode za zapuščene otroke. Revni duhovnik je šel enkrat v Turinu maševat. Ker ni bilo ministranta, je rekel cerkvenik nekemu 15-let-

nemu dečku, naj pri maši streže. »Saj še ne vem, kaj se pravi ministrirati.« Razsrjeni cerkvenik je dečka spodil. Bosko ga je nazaj poklical in se z njim prijazno pogovarjal. Oče in mati sta mu umrla, zdaj je bil popolnoma zapuščen na svetu.

»Ali greš h krščanskemu nauku?« »Ne maram.« »Zakaj ne?« »Moji tovariši so veliko manjši, pa znajo katekizem. Jaz, ki sem veliko večji, ne znam nobene besedice.« »Kaj pa, ko bi te jaz samega videl, ali bi potem hodil h krščanskemu nauku?« »Rad bi hodil in rad bi se učil.« — Začela sta. Prišli so še drugi, domala jih je bilo sto, v nekaj mesecih do 700. Bosko je imel le malo službo. Ubogi otroci so k njemu prišli: kar na prosto. Najprej so molili, potem jih je pa na travniku opazoval in učil, nakar so šli skupno k sveti maši. Cel dan so imeli razne igre pod njegovim nadzorstvom in šolo za potrebne nauke. Toda družbo je izgubil, iz travnika so ga spodili in ni vedel, kam bo šel prihodnjo nedeljo s svojimi malimi. »Odpusti otroke, saj vidiš, da ni božja volja.« »Ni božja volja? Saj mi ravno Bog te otroke pošilja in ne enega izmed njih ne bom odpustil. Božja previdnost nam bo vse poskrbela, česar potrebujemo. Imeli bomo veliko hišo, da bomo lahko sprejeli vse otroke, ki bodo k nam prišli, imeli bomo delavnice vsake vrste, da se bo vsak lahko naučil, kar bo zanj; imeli bomo dvorišča, igrališča za otroke, imeli bomo lastno kapelico in svoje duhovnike, ki bodo otroke učili.« — Najel je veliko šupo za svoje otroke, vzel svojo mater k sebi, da bi revežem kuhala. Bosko je nesel svoj brevir, mati v jehašu zadnje ostanke premoženja. »Bo že božja previdnost skrbela.« Mati je prodala ženitovanjska darila in vse dragocenosti. Okrasila je vendar lepo oltar preblazene Device. — Bosko je zaupal v božjo previdnost, Bog je skrbel za njegove reveže. Ničesar ni imel, vendar je zidal velike cerkve, krasne hiše. Molil je za osebe, ki so se priporočale njegovi molitvi in te prošnje so bile navadno uslišane. Obili darovi so dohajali, kar je s preroškimi besedami napovedal v največji revščini. Ko je umrl 31. januarja leta 1888. je štel njegov zavod skoro po celem svetu 400 hiš, nad 30.000 otrok zapusti vsako leto te srečne zavode, v katere so prišli popolno zapuščeni, kakor dobri kristjani. Uboga mati je z njimi deležna časti. Skoro gotovo bo njen ponižni sin enkrat svetnikom prištet. Bog je dal dobremu delu svoj blagoslov. Kako bi mogli pri nas kaj doseči? Krščanska ljubezen, ki vselej in povsod išče le čast božjo in srečo bližnjega, najde navadno tudi pravo pot.

Otresti se moramo najprej vsega napačnega usmiljenja do navadnih beračev, če so le potepuhi in prosijo, ker se jim delati ne ljubi. Mnogokrat gospodinja dobro ve, da berač ni ne vreden ne potreben, vendar ne mara krega ali še kletvine poslušati ter rajše da, kar more. To ni usmiljenje, ampak sla-

bost, ker se z vsakim darom le potuho pomnožuje in da pravi reveži ne dobijo ničesar.

Težava je seveda z ljudmi. Pri tujem beraču vidi njegove cunje, morebiti starost in slabost, pri domačem revežu pride precej na misel, da bi lahko sam delal, starši varčevali, skromno živeli in sami zase skrbeli. — Toda kaj morejo otroci pijanca za očetovo nerodnost? Oni so skoro nagi, vedno lačni in že vsled rojstva k pijači in lenobi nagnjeni. Če jim ne pomagaš vstati, bodo vedno na tleh ostali.

Revnim vdovam, ki imajo veliko malih otrok in veliko dolga ter kako malo kajžico z njivico, se oponaša posestvo, katero imajo. Še trdni gospodarji komaj rijejo, kako naj pa žena gospodari, kateri je Bog res obilo križev naložil? — Poznaš reveže, ki nimajo ne očeta ne matere, nesrečne bolnike, za katere nobeden ne skrbi. Res se nam ravno tu kaže lepo in usmiljeno srce naših žensk. Če je kje kak bolnik popolnoma zapuščen, prinesejo mu vse potrebno in po domače ga oskrbijo. Napačno je le, da reveže pred ne vidijo, dokler ne pride v skrajno silo. Če torej moreš, boš našla povsod reveže in na skrivaj mogla veliko dobrega storiti. Vsak dar, ki ga daš revežu, ga mora tudi boljšati. Če se le vsipa in deli miloščina brez razsodnosti, boš navadila reveže le večje lenobe. Zapuščene otroke, bodisi, da so starši pijanci ali že počivajo v grobu, je treba navaditi na delo in red. Otroci naj vsak dar prejema, jo le kakor zaslužek, četudi malo bolj obilen. Tako se vzame daru oni poniževalni čut, da nekaj tujega uživajo. — »Kako radi bi navadili take otroke reda in dela, ko bi le hoteli. Jedo radi, delati jim pa nikdar ne diši.« Tukaj moramo začeti z vzgojo. Pokliči otroke v hišo, naj z drugimi jedo in z drugimi delajo. Z otroci kajzarjev in rokodelcev je res težavno. Oče dela, mati gre pomagat, otroci morebiti pestujejo, navadno se pa celi dan potepajo, ker nimajo prav nobenega dela. Mati in oče sta bila v mladosti ravno tega vajena. Saj se navadno ženi gruntar pri gruntarju, berač pri beraču. Ko je pri boljših posestnikih vedno največja sila pri delu, da vsi hitijo in pomagajo, kakor bi bil ogenj v strehi, so beraški otroci le v lenobi vzgojeni. Če pridejo od mladega k pridnim gospodarjem in skrbnim gospodinjam, se bodo navadili dela. Sam sem slišal od poslov, kako so se navadili v dobrih hišah dela. Gospodar in gospodinja delata, vse vidita in vse priganjata, da so res prisiljeni delati. — Vzemi torej revežev v hišo, kjer bo tvoj zgled več naredil, kakor tvoj kruh. Precej mu bo domače pri sreči. Saj je še povsod po kmetih navada, da vsi jedo iz iste skleda, mogočni gospodar in revni najemnik. — Toda revni otrok ti napravi začetkoma morebiti več škode, kakor koristi, toda ti mu izkažeš največje usmiljenje. »Kdo bo delal za bližnjega, ko ni nikjer nobene hvaležnosti.« Ali delaš zato dela usmiljenja, da bi te

ljudje hvalili? Prejel si svoje plačilo. Če pa delaš le zaradi Boga, bo Bog plačnik. — Taki otroci imajo pogosto velike napake. Svoje glavni so, lažejo, ne ubogajo, včasih še krađejo. Pri najmanjši napaki je ogenj v strehi. »Tak berač, ki smo ga iz usmiljenja vzeli, zdaj tako povrača!« Očitane mladega človeka vedno boli, srce se zakrknje, začne se bolj nagajati in kmalu gre drugam. Ko bi hotel mladega voliča, ki je prvič vprežen in z vozom in gospodarjem zbežla čez drn in strn precej ubiti, ne bi nikdar imel dobrega vola. — Pri mladini je ravno tako. S potrpežljivostjo in vstrajnostjo se mnogo doseže pri vzgoji zapuščenih revežev. Srce več doseže, kakor najboljši dar. Zapoved nam je dana: »Veselite se z veselimi in jokajte z jokajočimi.«

Toda to še ne zadostuje. En sam človek bo na tej trnjevi poti kmalu opešal. Posebno pri ženskah je velika nevarnost, da se naveličajo, ko ne gre vse gladko. Če jih je pa več, se vedno na novo utrjujejo v dobrem. — Lepe so Marijine družbe, veliko dobrega so že storile, mnoge, ki bi se drugače gotovo izgubile, ohranile so na pravem potu. Niso pa spolnile svoje dolžnosti do Marije, če ne pokažejo dejanjske ljubezni do zapuščenih otrok in drugih revežev. Način bi bil prav priprost, kako bi mogle Marijine hčere to lepo delo usmiljenja izvrševati.

Starejša dekleta si razdelijo otroke, ki nimajo staršev, ki so v slabih službah ali drugače zapuščeni, med seboj. S prijaznostjo in postrežljivostjo si poskusijo dobiti zaupanje. S starši ali gospodarji se pomeni o nevarnostih, pazi na njegova obnašanja, uči ga krščanskega nauka in mu pomaga po svojih močeh. Kdor je skušal, kaj je mladost brez ljubezni, ko nima otrok nobenega, komur bi mogel zaupati, vé, kako je hudo. Če je res potreben, skušaj mu pomagati, dobi mu potrebno obleko ali še boljše, pripravne službe. Če sama nimaš, boš našla povsod dobre duše, ki te bodo rade podpirale. Le nikar se ne sramuj prositi za dobri namen, čeprav te malo ponižajo. — Mnogim se bo najbolj neumno zdelo podučevanje, zlasti v krščanskem nauku. Toda ravno to je zelo potrebno. Brez božje ljubezni je vse drugo delo prazno. Kako bo pa prišla božja ljubezen, če niso prav podučeni? Mnogi so iz nevednosti, mnogi le iz lenobe zašli na napačna pota.

Pogovori se z gospodinjo in z materjo, kako bi se dalo nevarnosti odvrniti, vzemi otroka sabo v cerkev in k sv. zakramentom. — Če bo le eno dobro delo zaradi tvojega truda več storil, ali le en greh opustil, si zadosti dosegla.

Ko pridejo v nedeljo ali v zimskih dneh hčere Marijine skupaj, se bodo posvetovala o delu in vspehu ter skovale nove načrte za naprej. Ravno ti pomenki, ko se pokaže, kaj se je doseglo, so najboljša šola za prihodnost. Ogenj ohrani življenje v njih delu. Seveda mora biti eden, ki vedno na novo

priliva. Ta bo tista, ki najbolj hrepeni, bližnjemu zaradi Boga pomagati.

Kako lepo bi se dalo prav na isti način skrbeti za bolnike in stare reveže. Iz mladih src izginja žeja po zabavi in veseljah in pride želja po resnem delu v vinogradu Gospodovem.

Prav isto lahko dosežejo tretjere, nice. Ravno na ta način so se otroci sv. Frančiška vedno odlikovali.

Gorečnost, ki se v delih kaže, je resnično prava. Voda, ki stoji, začne kmalu dišati in postane nerabna.

Nadzornice.

»Kmečki dom« je enkrat nasvetoval, da naj bi ženske po vaseh med seboj osnovala društvo za snago ter izvolile posebne nadzornice, ki naj bi v prostem času hodile po hišah gledati, kje je preveč umazanih cunj, nepomittih loncev, pajčevin, prahu, blata itd. Te nadzornice bi imele obenem prav lahko tudi vpogled, kako gospodinja redi žival, koliko zabele porabi, da je ne bi tolikokrat prezgodaj zmanjkalo. Saj nekaterim že o sv. Juriju primanjkuje. Vse bi te nadzornice lahko zavohale, saj je znano, da imajo mnoge ženske za tuje napake ostre oči in oster jezik.

Splošno se je pričakovalo, da se bodo vse gospodinjke kar precej vpisale v prekoristno društvo za občno snago po kmečkih hišah. — Toda ženam so se kar jeze svetile oči in marsikatera se je pritožila: »Pa nam kaj takega nasvetovati?«

Skrivaj sem pa zvedel, da bi bila pač nadzornica vsaka rada. Kako bi bilo lepo, ko bi mogla pri sosedih vse prebrskati in ji vse grehe imenovati kar po vrsti ter pokazati. Vse se je bi precej bale in to bi bilo že nekaj.

Pravili so tudi, da bi bilo marsikateri gospodinjki po volji, ko bi prišla nadzornica tako malo na pogovor, da bi domača žena lahko celo srce in tudi ves žolč, ki je notri, enkrat razlila. — Lahko bi se pritožila čez moža, sebe malo pohvalila, kako je pridna in koliko dela. — Dobra nadzornica bi se drugod pela njeno slavo.

Ko bi pa hotela nadzornica v skrivne kote pogledati in vse drugo strogo preiskati, bi jo pa precej z burkljami zapodila. Da pri tem ne bi bilo posebno mirno, si vsak lahko misli, kdor ženske pozna.

Z društvom bo torej težava, ker bi vsaka hotela biti prva, nobena pa ne bi rada ubogala. Gotovo se mora kljub vsem oviram v tem oziru nekaj storiti. Naj bo vsaka sama svoja nadzornica in delavka. Otroke naj vzgoji v ljubezni do reda in dela. Ravno otroci imajo še posebno zaupanje, če jim mati izroči pometanje in čenjenje. Kako z veseljem bodo začeli vojsko zoper pajčevine in smeti, če bo le mati to prav vpeljala. Včasih se mora tudi pogledati in popraviti, pohvaliti in grajati. Če se nam lim za to goreče delo kak klobuk ali kak rufa kupi, bo stanovitnost tem večja.

Serravallo^{vo}

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906:

Državno odlikovanje in častni diplom iz zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, okrepla živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Ústřední banka českých spořitelén

2253 obrestuje podružnica v Trstu 21-1
Piazza del Ponterosso 3

- vloge na knjižice 4 1/4 %
- premijove vloge 4 3/4 %
- vloge v tekočem računu po dogovoru

— Poštne položnice se pošljejo na željo zastoj. —
Bančni posli vsake vrste. Vadije in kavcije.

LOVSKE PUŠKE

vseh sestav, priznana delo prve vrste z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba
Peter Wernig v Borovljah,
Koroško. Ceniki zastoj in poštne prosto.

Hranilnica in posojilnica v Kranju

Poštno hran. ček. rač. št. 28.527.

reg. zadr. z neom. zav.

Poštno hran. ček. rač. št. 28.527.

Obrestuje hran. vloge s

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica sama. Vloge na tekoči račun s 4 %, od dne vloge do dne dviga. — Posojila na

vknjižbo po 5 %, na osebni kredit po 5 1/2 %. Posojila na hipoteke potom amortizacije. — Hranilnica izdaja lične domače hranilnike, katere zlasti starišem priporočamo, da z njimi navajajo otroke k varč-
1236 nosti. (1)

Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12., ter v ponedeljkih od pol 2. do 3. ure. Hranilnica je v Ljudskem domu.

V Ameriko

2 no-
vimi

parniki - velikanj, katerih vsaki obsega 20—25.000 ton, torej še enkrat večje kakor druge ladje. Pojasnila daje: 1703

FR. SEUNIG Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 28.

Parna opekarna

2350 Josip Lavrenčič v Postojni 10

priporoča razno opeko, kakor zarežani strešnik I. in II. vrste, strojni strešnik (kavler), strojna korita (žlebake), opeko za tlak in zidno opeko najboljše kakovosti, po nizkih cenah in v poljubni množini.

Daje po

4 1/2 %

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

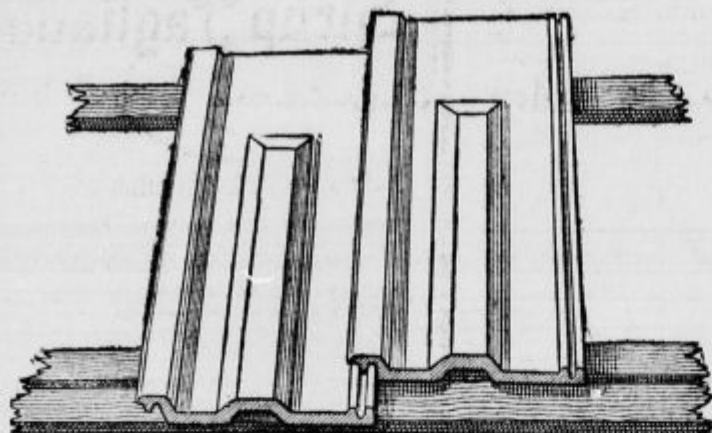
Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje - po 4 1/2 % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predume na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecev ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

F.P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki poljubni množini **patent. dvojno zarezani**

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtin navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis. **Spretni zastopniki se iščejo.**

Telefon 237.

Telefon 237.

Betonsko podjetje.

Tvornica umetnega kamnja in marmorja

Zajec & Horn

Ljubljana, Dunajska c. 73.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča kamnoseška dela, kot: stopnice, klepane in brušene, postamente, balustrade, ornamente za fašade, vrtno ograje, bangerje, krasne nagrobne spomenike in okvirje, korita in žlebove, cevi za kanale (6—100 cm premera), okvirje za stene v vodnjakih (Sternathov sistem) i. t. d. 1754

Prevzema kanalizacije in fundamentiranje strojev. Gospode duhovnike in stavbenike opozarjamo na Carrarlthov umetni marmor za obhajilne mize, oltarje, votivne table, obkladanje sten v cerkvah in vestibulih — lepota brez primere pri nizki ceni.

Xylolith je eden najboljših tlakov za cerkve in zakristije, za hodnike in kuhinje, delavnice in pisarne: tiha hoja, topel, higijeničen. brez špranj, neizgorljiv, se lahko snaži; v poljubnih barvah, preprosto ali prav elegantno izvršen. — Tlakovanje cerkev in vež s cementno-mozaičnimi in hidravličnimi ploščami v raznih ličnih vzorcih. — Terrazzo tlakovi! Mesto drugih glaziranih plošč za obkladanje sten pri vodovodu, v kuhinji, v kopalnici, kakor tudi za fašade pri hišah priporočamo izredno lepo in ceno nadomestilo v ceolitu, ki je trd kot marmor, v raznih barvah.

Projektiranje in izvrševanje železobetonskih stavb: stropov, mostov, rezervarjev in celih poslopij po inženirju-strokovnjaku, ki daje na željo tudi strokovna mnenja. V zalogi cement na debelo in drobno ter „izolirna masa“ zoper vlažnost zidov, na kojoj opozarjamo.

NAJBOLJŠA IN NAJSIGURNEJŠA PRILIKA ZA STEDENJE!

Denarni promet do 31. decembra 1909
čez 83 milijonov kron.

Lastna glavnica K 503.575.98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

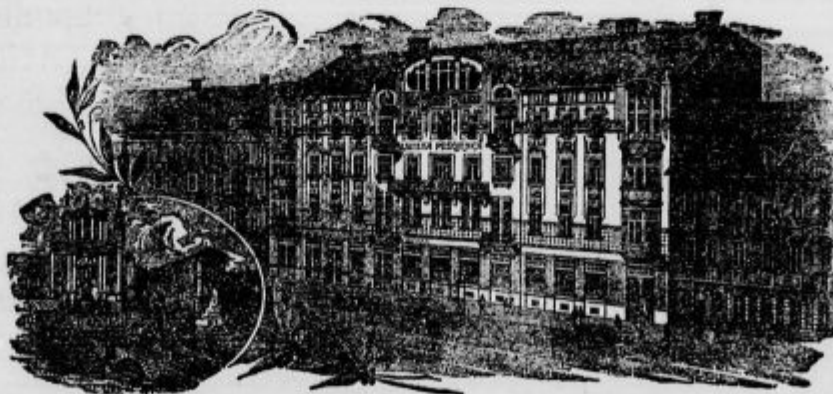
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta štev. 6, prtilčje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkevijo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4½%

brez kakšnega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih **100 kron čistih 4.50 kron na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadrugnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskompirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. Anton Kobi, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.